

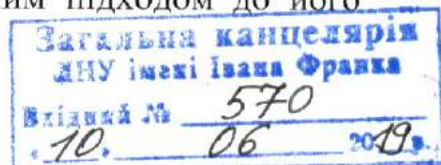
ВІДГУК

офіційного опонента – доктора філологічних наук, професора Бистрова Якова Володимировича – на дисертацію ГОДІСЬ ЮЛІЇ ЯРОСЛАВІВНИ «КОМУНІКАТИВНО-КОГНІТИВНІ ЗАСАДИ МОТИВАЦІЙНОГО ЖАНРУ «МИСТЕЦТВО УСПІХУ» (на матеріалі англомовних текстів)», подану на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук зі спеціальності 10.02.04 – германські мови

Зміни, яких зазнала лінгвістика під впливом загальної тенденції до антропологізації сучасної гуманітарної науки, не оминули й лінгвістику тексту, де об'єктом дослідження все частіше стає «жанр як парадигма текстів, а кожен окремий текст відповідного жанру як складник цієї парадигми» (Кухаренко 2004, с. 89), яка зумовлює його композиційно-мовні характеристики, а за влучним висловом Роберта де Бограна, саме жанр є тією «комунікативною подією, у якій поєднуються мовні, когнітивні та соціальні дії» (Beaugrande 1997, с. 10).

У межах сучасних антропозорієнтованих генологічних студій до такого текстового типу зараховуємо й мотиваційний жанр «мистецтво успіху» як комунікативно-когнітивний феномен із певною комунікативно-прагматичною орієнтацією і специфічними засобами вербального та невербального оформлення, які моделюють його концептуальний простір. Більше того, мотиваційний вимір життєвого світу особистості є тією віссю, яка, з одного боку, визначає його як результат конструювання мотивації, репрезентованої у текстах, а з іншого боку, чітко окреслює його жанрові ознаки у вигляді сукупності текстів з мотиваційними конструкціями, які мають чітку адресність і перебувають у полі прочитання окремої особистості.

Саме на тлі постулатів лінгвістики тексту, комунікативної лінгвістики, лінгвістичної генології і когнітивної лінгвістики виконана кандидатська дисертація Ю. Я. Годісь, **актуальність** якої зумовлена найперше загальною лінгвістичною тенденцією до наукової категоризації мотиваційного жанру, засадничих аспектів його функціонування і синтезованим підходом до його

аналізу. Підсилює актуальність роботи і теза про застосування генологічного підходу, співзвучного комунікативно-функціональній орієнтації сучасної лінгвістики.

Вибір **об'єкта дослідження** – мотиваційного жанру «мистецтво успіху» – та вивчення його комунікативно-когнітивного потенціалу шляхом виявлення особливостей їх мовної репрезентації в англомовних текстах, що є **метою роботи**, сприяє вирішенню важливого для сучасної лінгвістичної генології завдання – встановлення специфіки усталених ситуацій спілкування, соціокомунікативних потреб учасників, комунікативної мети і ролі користувача у типізованій формі окремого жанру. Тому й не дивно, що вибір об'єкта лінгвістичного аналізу і обране методологічне підґрунтя дисертації успішно розвиває традиції наукової школи лінгвогенологічних досліджень у Львівському національному університеті імені Івана Франка, яку сформувала науковий керівник шановної дисертантки, доктор філологічних наук Тетяна Вадимівна Яхонтова.

Зміст завдань дослідження зумовлює добір і обґрунтування емпіричного **матеріалу** – семи книг американських авторів. Цілком адекватно застосовуються і **методи** аналізу проведеного дослідження. Окремо слід зазначити інформативну цінність додатків, де надаються докладний опис та кількісні характеристики усіх емпіричних даних, на яких будуються висновки дослідження. Усе це забезпечує **об'єктивність** та **наукова достовірність** отриманих **результатів**. Вірогідність положень і висновків дисертаційної праці Ю. Я. Годісь забезпечується опрацюванням значної джерельної бази (325 позицій) і застосуванням релевантних методів аналізу. Достовірність отриманих результатів підсилюється розміщеними у додатках еволюційних фаз розвитку досліджуваного жанру, 19 таблиць, 7 рисунків у вигляді схем, виконаних на якісному рівні, що унаочнюють досліджені образні складники жанрових концептів і фреймово-слотову структуру метафоричних моделей.

Репрезентативна **теоретична база** дисертації, що включає критично осмислену літературу з лінгвістики тексту, теорії жанрів, когнітивної лінгвістики, лінгвокультурології, комунікативної лінгвістики, а також суміжних

з лінгвісткою дисциплін антропоцентричного циклу, свідчить про належний рівень загальнонаукової й філологічної підготовки дисертантки.

Результати роботи узагальнюються у **нових** науково значущих **положеннях**, що формулюються у висновках дисертації й виносяться на захист. Новим є виокремлення мотиваційного жанру «мистецтво успіху» в сучасній жанрології і багатовекторний аналіз цього жанру із урахуванням найновіших досліджень у лінгвогенології, мультимодальній стилістиці та теорії концептуальної метафори; встановлення типологічних ознак мотиваційного жанру та створення його жанрового портрету; з'ясування функціонально-сислової організації та інтенційного змісту мотиваційних текстів, виявлення їх сугестивного потенціалу; реконструювання ключових жанрових концептів SUCCESS, MONEY та FAILURE, що профілюються в мотиваційних текстах; моделювання фреймової структури метафор, які концептуалізують образний простір текстів мотиваційного жанру «мистецтво успіху».

Робота має типову *структуру*, що є правильною і цілком логічною. Вступ містить усі нормативно визначені компоненти, у першому розділі викладено теоретичні засади дослідження, у другому розділі розкрито методологію і методику дослідження, третій та четвертий розділ присвячено науково-практичному аналізу, у загальних висновках підбито підсумки проведеного дослідження та окреслено перспективи подальших розвідок. Окрім списку публікацій здобувача за темою дисертації та відомостей про апробацію її результатів, робота Ю.Я. Годісь містить списки використаної літератури, джерел ілюстративного матеріалу, лексикографічних джерел та додатків.

Зміст та оформлення дисертації Ю. Я. Годісь відповідають вимогам, що висуваються до кандидатських дисертацій. Основні результати дослідження відбито у восьми публікаціях, серед яких – чотири наукові статті, надруковані у фахових виданнях України, та дві статті надруковані у зарубіжних періодичних виданнях. Науковий доробок Ю. Я. Годісь апробовано на восьми міжнародних і всеукраїнських наукових конференціях. Дослідження написане науковим стилем, чітко та логічно. Дисертація доботно виконана у технічному відношенні, її оформлення повністю відповідає вимогам ДАК України. Зміст

автореферату засвідчує належний науковий рівень дослідження та повністю відповідає основним положенням дисертації.

Всі зазначені позитивні моменти дозволяють кваліфікувати дисертацію Ю. Я. Годісь як самостійне лінгвістичне дослідження актуальної проблематики у сучасній англістиці. Проте, як і кожне завершене дослідження, що рецензується, воно є відкритим для наукової дискусії. Дискусійні моменти стосуються залученої термінології, методики отриманих результатів, а також інтерпретації аналізованого мовного матеріалу.

1. У підрозділі 1.4. *Конститутивні ознаки мотиваційного жанру «мистецтво успіху»* Ю. Я. Годісь ретельно висвітлює різні погляди на потрактування об'єкта дослідження. Так, у різних місцях першого розділу у фокусі уваги дисертантки мотиваційний жанр є категорією спілкування (с. 18), гібридним жанром (с. 44), і нарешті, мотиваційним текстом, який має структуру макрожанру (с. 4), наголошуючи на відсутності його цілісної наукової категоризації. Проте сформульоване власне визначення мотиваційного жанру «мистецтво успіху» не претендує на вичерпність, адже авторка уналежнює його виключно до «жанру американської масової культури» (с. 51). В такому випадку, беручи до уваги конститутивні властивості жанру «мистецтво успіху», чи може він вважатися універсальною генрологічною категорією? За яких умов паратекстуальні елементи мегатексту, наприклад промоційна анотація, можуть вважатися окремим жанром (с. 103)?

2. Слід зазначити, що логічно вибудовані та неспростовні методологічні засади рецензованого дослідження, його поетапна методика репрезентована у 2 розділі (с. 54–67), могли б лише виграти, якби була посилена методами кількісного аналізу. Щоправда, у вступі (с. 20) серед досить ретельно описаних методів і прийомів натрапляємо на згадку про те, що кількісний аналіз використовувався «для фіксування квантитативних показників та їхньої інтерпретації» (с. 20). Так, зокрема у підрозділі 2.2. не представлено жодних кількісних показників, проте вони б підтвердили кількісне співвідношення вербалізаторів концептуальних ознак у виокремлених жанрових концептах і

відповідно засвідчили б кількісну експлікацію фреймів у виокремлених метафоричних моделях.

3. Сформульоване дисертанткою завдання «змоделювати структуру концептів SUCCESS, MONEY та FAILURE, що профілюються в текстах мотиваційного жанру «мистецтво успіху»» (с. 19) розкривається у четвертому розділі роботи. Ю.Я. Годісь ретельно аналізує особливості реконструкції жанрових концептів в єдності поняттєвого, образного та оціночного складників, описує фреймо-слотову структуру виявлених метафоричних моделей та мовні засоби їхньої актуалізації. Поміж тим, шановна авторка випускає із опису той факт, що поняттєвий складник аналізованих жанрових концептів невід'ємно пов'язаний із ціннісним. До прикладу, такі поняттєві атрибути концепту SUCCESS, як *wonderful, celebrated, bestselling, great, famed, famous, delightful, valuable* тощо можуть бути осмисленими не лише як вияви меліоративної (позитивної) оцінки, а й як концептуальні ознаки, які є експліцитними виразниками американської лінгвокультури. До речі, Ю. Я. Годісь принагідно акцентує на цілком закономірному домінуванні атрибутивних промоційних елементів і зазначає, що вони дають оцінку книзі в цілому та відображають ставлення суб'єкта до неї на стор. 116). Відтак, на нашу думку, відповідний складник цього концепту мав би називатися поняттєво-ціннісним.

4. Окрім того, декларуючи комунікативно-когнітивні засади мотиваційного жанру «мистецтво успіху», на наше переконання, власне комунікативний аспект і заявлений комунікативний потенціал текстів досліджуваного жанру, а також застосування методів комунікативної лінгвістики вже після сформованого корпусу текстів залишилися поза увагою дослідниці у другому розділі. Проте дисертантка висновує у тому ж таки другому розділі роботи про те, що «сучасний парадигмальний простір лінгвістики представлений органічним синтезом когнітивної та комунікативної епістем» (с. 66).

5. У тексті роботи трапляються поодинокі невдалі формулювання і мовностилістичні хиби. Наприклад, сумнівним видається словосполучення «мотиваційний текст» (с. 44, 47, 145, 153, 158 тощо), некоректними виглядають

вислови «фрейм є найменш чисельним» (с. 163), «чисельна перевага образу успіху» на тій самій сторінці, «метафорична модель виявилась другою за чисельністю» (с. 196).

Попри наявність певних зауважень, які мають рекомендаційний характер і жодною мірою не ставлять під сумнів наукову концепцію дослідження, робота справляє загалом позитивне враження і заслуговує на високу оцінку. Дисертація Годісь Юлії Ярославівни “Комунікативно-когнітивні засади мотиваційного жанру «мистецтво успіху» (на матеріалі англомовних текстів)” є концептуально завершеною науковою працею, результати якої мають суттєве теоретичне та прикладне значення, слугують внеском у такі галузі мовознавства, як теорія дискурсу, жанрологія, лінгвістична концептологія, мультимодальна стилістика.

На підставі ознайомлення з текстом дисертації, авторефератом та публікаціями за темою рецензованої роботи вважаю, що дослідження Годісь Юлії Ярославівни “**Комунікативно-когнітивні засади мотиваційного жанру «мистецтво успіху» (на матеріалі англомовних текстів)**” є завершеним науковим дослідженням, яке відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів» затвердженому постановою КМУ № 2567 від 24.07.2013 зі змінами внесеними Постановами КМУ № 2656 19.08.2015 та № 1159 30.12.2015, а його авторка Годісь Юлія Ярославівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук за 10.02.04 – германські мови.

Офіційний опонент:

доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри англійської філології
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника

Я. В. Бистров

Я. В. Бистров

Підпис засвідчую
Вчений секретар

В. В. Стинська

В. В. Стинська